

Haava lapsella

Lääkärikirja Duodecim

16.2.2021

Lastentautien erikoislääkäri Hannu Jalanko

- Itsehoito
- Milloin hoitoon
- Haavatulehdus
- Kirjallisuutta

Itsehoito

Lapsilla pään haava on yleisin hoitoa vaativa tapaturma. Myös raajoihin syntyy helposti haavoja kaatumisen seurauksena. Valtaosa niistä on pinnallisia ja hoituu hyvin kotona.

Ensiapuna haavaa painetaan puhtaalla taitoksella 5–10 minuuttia ja haava pestään runsaalla vedellä ja saippualla sekä peitetään huokoisilla sidetarpeilla. Mikäli vuoto ei lopu, tarvitaan terveydenhuollon hoitopaikan apua. Normaali kraanavesi kelpaa hyvin haavan pesuun. Haavan puhdistamiseen on myös hyvä käyttää klooriheksidiiniä tai polyvidonijodidia sisältävää desinfektioainetta. Voiteita tai tiukkoja sidoksia ei tule käyttää.

Milloin hoitoon

Ihon lävistävät haavat täytyy yleensä liimata tai ommella, joten ne on puhdistamisen jälkeen hyvä näyttää hoitoyksikössä. Useimmat lasten haavat ovat tuoreita, vuotamattomia ja pinnallisia, jolloin ne soveltuvat hoidettaviksi kudosliimalla. Erityisesti viiltohaavat soveltuvat hyvin liimaus- ja teippihoitoon. Haava suljetaan tiputtamalla kiinni puristetun haavan päälle kudosliimaa. Teipattu tai liimattu haava pidetään kuivana viikon ajan. Liiman sininen väri häviää kolmessa viikossa.

Lääkariin on hyvä lähteä muutaman tunnin sisällä haavan syntymisestä, sillä vanhoja haavoja ei voi ommella tai liimata ja hoidosta tulee huomattavasti hankalampaa. Haava vanhenee 6–18 tunnissa riippuen sen alkuperäisestä likaantumisesta. Siistireunainen viiltohaava voidaan sulkea pienellä viiveelläkin.

Lääkariin on syytä lähteä myös silloin, kun haava on kookas (yli 2 cm), vuoto on runsasta tai herää epäily syvästä haavasta. Myös silloin kun haava on kädessä tai kasvoissa, tulee herkästi hakeutua hoitoon.

Jos haavaan on selkeästi päässyt likaa esim. ruostuneista nauloista tai maaperästä tai jos ihosta leikkautuu pala kokonaan irti (esim. sormenpäästä), on aina syytä lähteä lääkäriin.

Jos haava on seurausta ihmisen tai eläimen puremasta, on myös herkästi otettava yhteys hoitopaikkaan. Puremahaavat voivat tulehtua syljen mukana tulevista bakteereista, ja niinpä hoidoksi määrätään usein antibioottikuuri. Erityisesti kissan puremahaavat tulehtuvat helposti (yli 80 %), kun taas koiran puremahaavoissa näin käy selvästi harvemmin (alle 20 %). Tulehduksen aiheuttaja on erityisesti eläimen syljen *Pasteurella*-bakteeri, joka saattaa aiheuttaa tulehduksen jo muutamassa tunnissa.

Haavatulehdus

Haavatulehdusten paras ennaltaehkäisy on haavan peseminen heti tapaturman jälkeen, kuten edellä on esitetty. Jos haava ja sen ympäristö alkavat punoittaa, kuumoittaa tai erittää märkää, kyse on haavatulehduksesta, joka vaatii hoidoksi antibioottikuurin.

Usein antibioottihoito aloitetaan jo ennakoivasti esim. kissanpuremissa.

Varsinkin likaisissa haavoissa on aina pieni, mutta varteenotettava jäykkäkouristustaudin riski. Suomalaislapsi on kuitenkin neuvolassa ja koulussa rokotettu jäykkäkouristusta vastaan, eikä haavan syntyminen useimmiten edellytä lisärokotuksia. Kun kyseessä on rokottamaton imeväinen, tulee herkästi ottaa yhteys lääkäriin. Erityisesti puremahaavojen tai pistohaavojen (esim. naulanpisto jalkapohjassa) yhteydessä on tärkeitä huolehtia jäykkäkouristuksen ennaltaehkäisystä.

Artikkelin tunnus: dlk00127 (014.022)

© 2022 Kustannus Oy Duodecim